СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 303. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 30-го грудня 1938. | No. 303. Jersey City, N. J., Friday, December 30, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРОВІРНІ КОМІТЕТИ ПОМОЧИ БЕЗРОБІТНИМ

ВАШИНҐТОН. — На наступній сесії конґресу приготовляють зміну ріжних законів „нового розділу", а серед них приготовляють також закон уведення комітетів при повітах, які контролювалиб справу помочи безробітним. Ці комітети складалися з місцевих вибраних людей і служилиб без ніякої заплати. Колиб якийсь робітник почував себе скривдженим у праці, чи грошевій підмозі, то він звернувсяб до того комітету зо скаргою. Впровадження цих комітетів підготовляє сам уряд. Урядовці закидали, що заряд „Доблю Пі Ей" й інші бюра допомог, займалися „політикою" і старались помагати лише таким людям, що належали до їх партій, чи політичних переконань.

ЛЯ ҐВАРДІЯ, ХОЧ НЕ ЛЮБИТЬ ДИКТАТОРІВ, АЛЕ ЛЮБИТЬ ДИКТУВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ню Йорку Ля Ґвардія, відомий з того, що з цілої душі не навидить диктаторів і при кожній нагоді прищіплює їм латку, тепер заявив, що хоч міська рада двічі відкинула його пропозицію на певні міські витрати в сумі $400,000, то проте він буде робити так, як йому хочеться і не звертатиме уваги на те, що говорить міська рада.

ДЕ ВАЛЕРА БУДЕ ГОСТЕМ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Премієр міністрів Ірляндії, Імон де Валєра, який приїздить в травні до Америки, приняв запрошення від президента Рузвелта бути його гостем і провести ніч під дахом білого дому в часі його побуту в Америці. Де Валєра був колись ірляндським революціонером. У свій час англійські власти засудили були його на смерть, але пощадили тому, що він був американським громадянином. Опісля він утік з тюрми і прибув до Америки, де зібрав около шість міліонів долярів на визвольну боротьбу Ірляндії. Тепер він буде почесним гостем Рузвелта, так само як англійський король Юрій, який місяць пізніше також приїздить до Америки.

НАТРАПЛЯЮТЬ НА ПРИЧИНИ „ГЕЙ ФІВЕРУ".

РИЧМОНД (Верджінія). — Професор Чарлз Ковд виголосив на річнім засіданні товариства вчених доклад про „гей фівер" і дихавицю (астму) і сказав, що все, коли ці хвороби появляться, слідна в білих тільцях крови присутність речовини званої „гистемаїн". Між тою речовиною і хворобами мусить існувати якась тісна звязь і вчені пробувати-муть тепер ту звязь відкрити, та знайти лік на ті хвороби, що дошкулюють в Америці одній десятій населення.

ШУКАЄ ІНШИХ ПРИЧИН ДИХАВИЦІ.

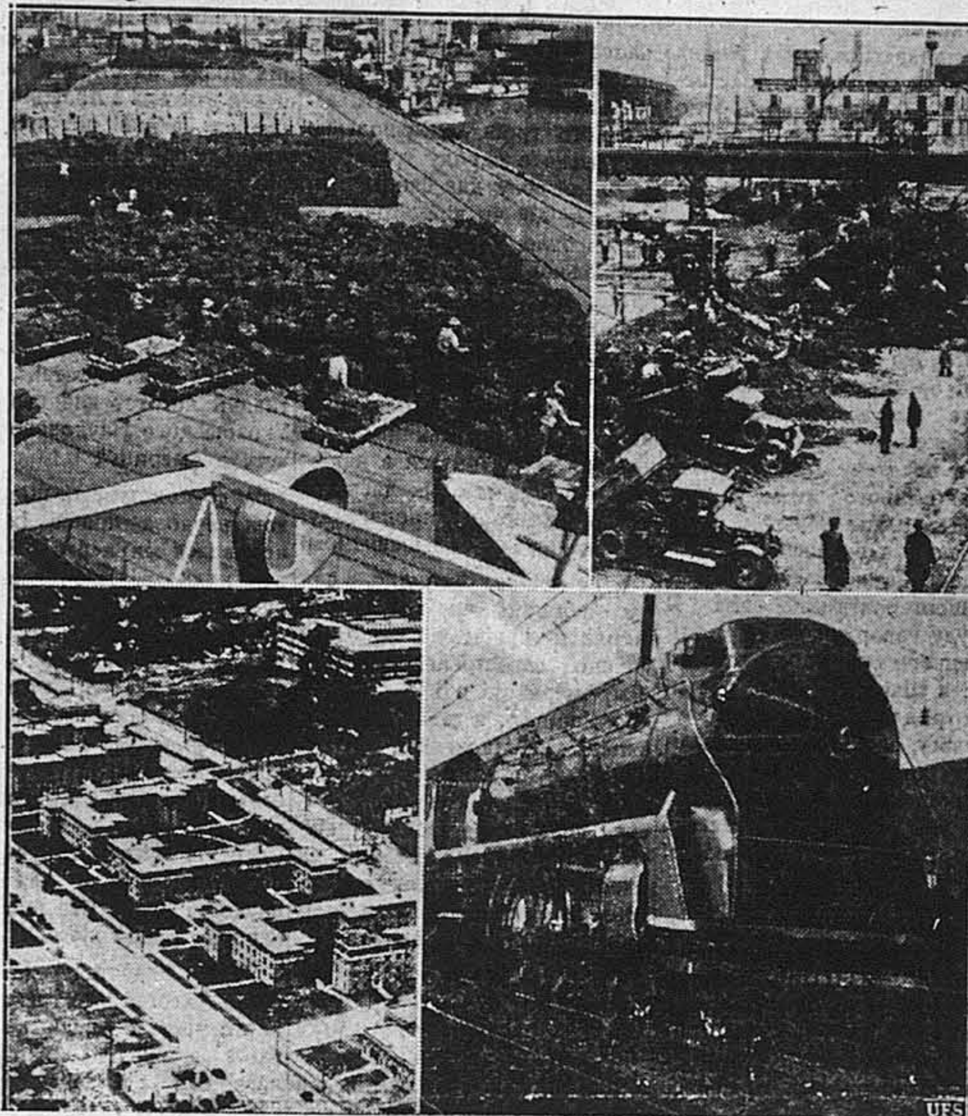
НЮ ЙОРК. — На річнім засіданні вчених нервових і душевних хворіб, професор Гарвардського університету д-р Дойтш, сказав, що причиною дихавиці може також бути звичайне нервове подразнення. Він робив багато спроб на людях і переконався, що душевний стан багато впливає на появу дихавиці, а нераз є одинокою цього причиною. Він теж говорив, що нераз йому вдавалось лікувати цю недугу при помочи гіпнотизму. Інший вчений Фостер Кенеді говорив, що душевний стан може також викликати шлункові чиряки і при тім додавав, що супроти цього, що хвороби мають причини в чуттєвих джерелах медицина готова ніколи не довідатись точно про причини багатьох хворіб.

ОБОРОНЯЄ ВОРОЖБИЦТВО ДИКУНІВ.

НЮ ЙОРК. — На зїзді вчених соціольоґічних наук професор Джордж Сімпсон виголосив доклад, в якім обороняв ворожбицтво, зване „вуду", на островах Гаїті. Він говорив, що це ворожбицтво багато помагає місцевим людям, бо часто упорядковує чуттєві забурення місцевих дикунів і дає їм душевне заспокоєння. Вслід за тим усуває багато фізичних недомагань, що появились як наслідки чуттєвих забурень. Але серед знахорів „вуду" знаходиться також багато шахраїв, які нічо не знають, а просто зробили собі з цього „рекит".

ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД УПАДКОМ НАШОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

ПРОВІДЕНС. — Професор Олдфадер виголосив перед гуртом вчених доклад, в якому сказав, що теперішня наша цивілізація готова провалитись, так як провалились стара грецька і римська цивілізація. Так як там і тут причиною провалу може бути нерівний розподіл матеріяльних дібр. В старих часах багаті кляси, дірвавшись до майна і влади старались заморозити той стан, щоб в той спосіб утревалити його. Через те вони накладали духові окови на себе, а також на нижчі кляси, що старались добитись до верхів. Життя штивніло, а далі розкладалося поки не викликало руїни.

ЗА ЩО ПІДЕ БОРОТЬБА.

Дня 3. січня 1939. року збирається 76-тий конґрес. Він має порушити низку важних справ. Не без того, що в ньому піде боротьба за ці справи.

На першому пляні стоять: справа допомоги, справа закона про невтральність, закон про рятування залізниць від банкротства та новий закон про мешкання.

Ці образки ілюструють проблєми перед конґресом: на горішньому образку на ліво, гори залізних відпадків у Лонґ Бічу, в Каліфорнії, готових до вивозу до Японії, де їх мають переробити на гармати й амуніцію. Нагорі, на право допомогові робітники будують ґати проти повені в Ричмонді, в Верджінії. На ліво вдолині дешеві мешкання, будовані урядом в Антлянті, Дорджія. Надолині на право новомодна американська льокомотива.

СЕНЗАЦІЙНА АРХЕОЛЬОҐІЧНА ЗНАХІДКА У ФРАНЦІЇ.

Два роки тому один французький селянин, орючи своє поле біля села Сен Жюст, виорав прегарну мармурову статую, трохи ушкоджену, яку місцеві знавці визнали за працю славного грецького різьбаря, Фідія, Комісія Академії Мистецтва, щоправда, не могла ствердити, що це праця цього мистця, але в кожнім разі ствердила, що йде тут про прегарний твір грецького мистецтва першого віку по Христі, і записала його до національного майна Франції. Доки йшли ці пертрактації, ціла околиця кинулась розкопувати землю, а полем цього селянина занялась спеціяльна археольоґічна комісія, післана з Парижу, яка розложила плян розкопів на кілька років. Цими днями до місцевого комісаріяту зявивсь італійський різьбар Павло Кремонезе, який на підставі документів і фотоґрафії довів, що він, розлючений тим, що критика відмовляла йому мистецьких здібностей, вирізбив цю статую та в ночі закопав її в полі з таким обчисленням, щоб її зачепив плуг при першій оранці. Справа ця викликала в мистецьких та археольоґічних колах великий розголос і розлючені археольоґи шукають засобу виточити проти нового Фідія судовий процес.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДОЧКА РОСІЙСЬКОГО МІНІСТРА ЧЕКІСТКОЮ.

В Парижі зарештовано в цих днях під замітом праці з московськими чекістами паню Трей, вдову по анґлійськім комуністі, вбитому в Еспанії, яка виявилась дочкою-одиначкою відомого російського діяча і колишнього міністра війни, Олександра Гучкова. Гучков, колишній бурмістр Москви та один з найбільших богатирів Росії, був свого часу головою великої політичної партії „октябристів" та заступником голови державної думи, а на еміґрації присвятив себе виключно боротьбі проти большевиків. Тому то виявлення чекістської діяльности його доньки зробило величезне враження в політичних колах Франції. Доходження виказало, що донька Гучкова вже віддавна співпрацює з московськими чекістами та частенько буває в Советах, де її чоловік перебував довший час. Справа вийшла на світло денне в такий спосіб: Мати одного з убивників колишнього чекіста Рейса, який зірвав з большевиками, дістала поштою більшу суму грошей від невідомої їй особи. Припускаючи, що тут зайшла якась помилка, вона почала доходити справу урядовим шляхом, і поліція викрила, що гроші післала пані Трей. Заарештована, вона зізнала на допиті, що дістала ці гроші з Барсельони (в Еспанії) від большевицького аґента Йойни Шварценберґа, який є також одним з убивників Райса. Тому, що проти пані Трей крім факту передання горшей не піднесено ніяких інших оскаржень, її будуть судити лише за вїзд до Франції без визи і правдоподібно видалять як небезпечну чужинку.

СТУДЕНТИ УСУНУЛИ ПРОФЕСОРА З САЛІ ВИКЛАДІВ.

У Варшаві в університеті в другому дні „тижня без жидів" польські студенти перервали виклад проф. Гандельсмана й примусили його силою покинути салю викладів.

ҐОТИЦЬКІ НАПИСИ У ВІДНІ.

Із стаційного будинку підземної залізниці у Відні усунули дотеперішні написи й заступили їх ґотицькими. Також у цілому Відні вводять таблички з назвами вулиць, написаними по ґотицьки.

110-ЛІТНЯ АМАЗОНКА.

В селі Драґослявеле в Мунтенії (Румунія) живе Сава Попа, що має 110 літ. Вона зовсім здорова, працює в полі, як це робила ще перед 80 роками, а коли має щось полагодити в сусідньому селі, їде туди кінно.

ПЯНА ЗАСТРІЛИЛА ДВОХ СИНКІВ.

В одному селі коло Нордгавзену в горах Гарцу (Німеччина) 28-літня мати в пяному стані застрілила з ловецької стрільби своїх двох синів, 5-літнього й 2-літнього.

ДЕЙ ПРО ВАТИКАН, ПОЛЬЩУ І УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬЩІ

РИҐА (Латвія). — Нема відомостей про те, що діється в Галичині, а там переводиться далі варварська „пацифікація". Чужинецькі кореспонденти не можуть про це писати, бо польський уряд загрозив їм, що в такому випадку будуть видалені з Польщі. Хтож захоче писати про це в тих газетах, що виходять в Польщі, того карають Березою або довголітньою вязницею. Таке є тепер право в Польщі. Тому не диво, що Ронал Дей, кореспондент часопису „Шікаґо Дейлі Трибюн" подає відомости з Риґи, куди йому надсилають їх з Польщі. Тепер повідомляє, як вияснили в польськім соймі в Варшаві українські посли те, що папський нунцій Кортезі відвідав митрополита А. Шептицького. Сам нунцій відмовився давати інформації щодо тих відвідин.

Польща звернулася до Ватикану.

Посли заявили, що це президент Польщі Мосьціцкі звернувся до Ватикану, щоб цей інтервенював в польсько-українськім конфлікті. Ватикан вислав нунція, щоб той запевнив митрополита, що католицька церква в Польщі не хоче асимілювати греко-католиків (уніятів), бо має українців православних. Була мова також про 173 загарбаних православних церков. Ватикан запропонував митрополитові Шептицькому кардинальський капелюх, якщо він ужиє свого впливу, щоб відклонити українців від домагання територіяльної автономії.

Митрополит відкинув посередництво.

Українські посли подали далі, що митрополит не погодився посередничити в тій справі. Заявив, що нема можливости якоїсь згоди між варшавською диктатурою і українським народом, бо польський уряд не додержав того, до чого зобовязався і не дав навіть якоїсь культурної автономії. Крім цього держить по селах повно війська як карні відділи. Далі заявив митрополит нунціеві ще й те, що католицька церква в Польщі є винна, що нема спокою в краю, бо вона хотілаб знищити інші церкви.

Як змінить політику.

При кінці згодився митрополит інтервенювати тільки в такому випадку, як Польща змінить цілковито своє відношення до українців.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДИСКУСІЇ НАД ЗВІРСТВАМИ.

ВАРШАВА. — Українські посли засипали протоколами, що їх зложили сотки змасакрованих українських священиків, жінок і селян. Про це не можна говорити в соймі навіть у формі інтерпеляцій, бо до цього не допускають. Польські посли підносять страшний верес, як тільки хто з українських послів пробує про ці справи говорити.

ВИДЕРЖУЮТЬ!

ЛЬВІВ. — В письмі до „Свободи" подають: „Є сотки побитих і ранених жінок по селах. Всюди повно польського війська, яке „пацифікує" населення в далеко більш варварський сшосіб ніж це було в 1930 році. Але є велика зміна. В 1930 р. таки було деяке пригноблення. Сьогодні ні сліду з нього. Навпаки всюди є велика бадьорість. Всі рахуються з тим, що буде ще далеко гірше та що прийдеться ще дуже багато витерпіти за те ліпше, що потім прийде".

ВІДВЕРТАЄ УВАГУ ВІД УКРАЇНИ.

МОСКВА. — „Журналь де Моску", видаваний в Москві французькою мовою, пише, що Совети цілком не журяться тим, що пишеться про німецькі пляни щодо Великої України. Бо на ділі справа мається так, що Німеччина не думає про Україну, а тільки хоче цею справою відхилити загальну увагу від чого іншого: від походу Мусолінія на Туніс в Африці. Ось тамтуди звернені тепер очі тоталітарних держав, а не на Україну, яка собі спокійно процвітає як велика і сильна советська республика, що є „нездобутою фортецею соціялізму". Згаданий советський журнал подає звичайно те, що думає советський комісар справ заграничних.

ЩЕ ОДИН БЛАХМАН.

МОСКВА. — Зачали виставляти советську драму „Богдан Хмельницький" Корнійчука. В ній представляється змагання українського народу до визволення зпід Польщі. Пєса має виявити, як то Росія співчувала з боротьбою українського народу, як йому помагала, та як потім Росія і Україна „обєднались".

МЕНШИНИ ЗАГОВОРИЛИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ. — Ще нічого не чути, щоби була яка полекша українцям в Румунії, але зате ведуться переговори уряду з представниками мадярської й німецької меншини в справі охорони їх національних прав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Сво'оди": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКИ ЗІЙШЛИСЯ

В Лімі, столиці південно-американської републики Перу, закінчилася власне конференція американських держав. Про її рішення говорить тепер преса не лише держав, причетних до конференції безпосередно, але й преса держав, що в ній участи не брали. Видно, вважають конференцію подією, важною для цілого світу.

Погляди на цю конференцію ріжнородні. Президент Рузвелт вважає її великим доспіхом, очевидно зо становища Злучених Держав, а німецька преса вважає її великою невдачею якраз зо становища Злучених Держав. В обох твердженнях може бути більша або менша порція правди: без сумніву Злучені Держави не добилися від конференції того, чого вони бажали би, але вони добилися всього, чого при даних обставинах можна було добитися.

Німецька втіха з догадної невдачі Злучених Держав показує на німецьке бажання такої невдачі, а це бажання на противенство інтересів Німеччини й інтересів Злучених Держав у краях південної й центральної Америки. Злучені Держави підчас конференції відсували державам південної й центральної Америки небезпеку з боку Німеччини й багато держав вони переконали. Німецька пропаґанда старалася цим державам підсунути думку про імперіялізм Злучених Держав, себто що Злучені Держави шукають у південній і цеінтральній Америці поширення своїх впливів.

Злученим Державам удалося добитись на конференції заяви, що вмішування якоїнебудь держави в нутрішні або зовнішні справи іншої є недопустиме, що треба вважати заявою, зверненою передовсім проти большевицької й націстичної пропаґанди. За таку саму треба вважати заяву, що всі держави Америки годяться на пошану для свободи й необмежену пошану для ідеалів і становищ інших. Так само звернені проти тоталітарних держав є й інші точки спільної програми, головно ті, що підчеркують потребу шанування міжнародних умов, міжнародного права та допускають ревізію умов лише за обопільною згодою інтересованих держав.

Цей натиск на угоди між державами, як виразно підчеркує американська преса, іде в розріз не лише з політикою головних держав Европи й Азії, але навіть з політикою Британської імперії, дарма, що ця піддержувала Злучені Держави підчас цілої конференції. На цій конференції Злучені Держави видно старалися створити якусь міжнародну орґанізацію Америки, щось немовби Ліґу Націй Америки, котра могла би полагоджувати спірні питання між державами без війни, за певними засадами міждержавного порозуміння.

Злучені Держави мали тут деякий успіх, котрого велику частину треба приписаті особистому тактові президента Рузвелта. Через це, що ця політика Злучених Держав така молода, вона може легко розбитися. Для її вдержання треба, щоби Злучені Держави, як найбільша держава Америки, далі велися тактовно й помірковано, щоби усунули на все страх перед американською експанзією й домінуванням.

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ НА ЕМІҐРАЦІЇ — ВЧОРА Й НИНІ

(Звіт Омеляна Ревюка, предсідника Обєднання Українських Орґанізацій в Америці на річному засіданні Обєднання в Джерзі Сиґі, 24. грудня 1938).

(1)

Старим звичаєм на річних зборах головного уряду Обєднання предсідникові приходиться передовсім подати загальний огляд останнього року в українській політиці на еміґрації, полишаючи подробичний огляд діяльности Обєднання поодиноким головним урядникам.

На попередніх таких річних засіданнях траплялося таке нераз, що предсідникові не було про що говорити, бо від попереднього року стан української справи взагалі, а української справи на еміґрації спеціяльно не змінявся. У таких випадках предсідник вибирав якусь загальну політичну тему, підчеркував якусь фазу українського життя, важну для нашої орґанізації. Цього року справа мається інакше.. Ми мали вже рік, повний подій, немовби предтечу й звістуна того майбутнього, що може статися тепер уже кожного року, коли справа української самостійности стане невідложним питанням політики в світі. Я не буду говорити про ці події останнього року, події всім відомі, а підчеркну ці прояви, на котрі для нас важно звернути увагу, щоби мати реалістичну директиву для дальшого поступовання. Хочу звернути увагу на певні тенденції, важні для розвою нашої справи.

Україна — вже питанням політики світа.

Найбільше замітним явищем останнього року в нашому житті є факт, що українська справа видимо наближилася до критичної, переломової стадії. Можна сказати, навіть, що вона вже пережила одну меншу крізу, крізу, що відноситься до одної окупації української землі безпосередньо, а до всієї української території посередньо.

Полишаючи її спеціяльному звітові на іншому місці, я мушу зазначити тут, що це явище поважно відбилося на українській іміґрації в Америці. За короткий місяць часу українська справа стала, з невідомої чи забутої справи, одною зо справ, загально й живо дискутованих. Дискутовано її в пресі, на радіо, в книжках.

Треба сказати, що дискутовано звичайно без нашої участи, й, як це в таких випадках діється, проти нас. Трактовано українську справу не як самостійну справу, але як справу, залежну від німецької справи. Український національний рух представлювано не як виплив природного розвою українського народу, але як виплив політичних калькуляцій німецького уряду, чи навіть німецького гроша. Визволення українського народу трактовано як загрозу для свобід інших народів чи вір. Таке загальне було це наставлення анґлійської й американської преси, що навіть такий звичайно безсторонний орґан преси, як Манчестер Ґардієн висказувався про український рух як плачений німецькими марками. Український національний рух лучиться з націзмом і фашизмом, як давніше, через польську пропаґанду, лучено його з большевизмом.

Є це явище, очевидно, для нас небажане, яке може пошкодити українській справі на випадок загострення відносин між Америкою й Німеччиною, або Японією, а ще більше на випадок не виключеної війни і однаково не виключеної перемоги Америки. Цей факт ставить передовсім перед українську іміґрацію в Америці як одно з перших чергових завдань української праці в Америці справити це становище американського громадянства й преси та дати українському національному рухові його справжню постать.

Для порівняння з тим не від речі буде пригадати часи світової війни, коли теж говорено про український національний рух, але зо зовсім інакшим наставленням. Тоді трактовано його як зовсім природній вислід зовсім природніх тенденцій самого українського народу, його розвитку й назрівання. Тоді в Америці знали справжню ціну закидам, що, мовляв, його викликали німецькі марки. В порівнянні з тими часами український рух видно дещо втратив. Він дозволив ворогові відвоювати певні позиції. Тепер треба напружити сили, щоби їх назад добути.

Велику частину причини цього стану річей треба шукати в браку інформаційного бюра, канцелярії, зорґанізованої пропаґанди. Цю справу ми ще порушимо в осібній точці нинішних нарад. Демонстрації, пропаґанду, тощо, робило Обєднання звичайно людьми У. Н. Союзу й Свободи, себто властиво на їх кошт.

Українська наука в Америці.

Для цього завдання найбільше придалася би нам наука, українська наука. Та, на жаль, на науковім полі українська іміґрація не проявила багато діяльности. Старі наукові сили, звісно нечисленні, працюють на своїх спеціяльних полях, на стільки не дають ся втягати в політичну діяльність, а нові ще підростають. Степан Мамчур підготовляє працю про українську іміґрацію з культурного боку. Так звана Українська Академія Наук, видавши моноґрафію про битву під Ґавґамелею, вичікує з виданням дальших праць на зібрання фондів. У Ст. Пол., Мін., повстав „ініціятивний комітет для створення Українського Наукового Інституту в Америці".

Зайво доказувати, що справжня наудова праця іміґрації придалася би передовсім тепер, коли з Европи найшло багато вчених утікачів і позасідало по ріжних американських наукових інституціях і університетах. Зрештою повстання молодих наукових сил важне як доказ живучости українського народу — використовування нагод Америки для умового розвою. Українська іміґрація мусить добути із себе якийсь стимул для чисто наукової праці, без якої наша народна праця хромає.

Через недостачу наукових сил в Америці нам треба покористуватися українською наукою з України, хоча вона не зовсім відповідає американським умовинам. Відноситься це, наприклад, до історії, де дуже придалася би історія українського народу, писана ученою людиною, що знає американські наставлення. Не маючи такої, мусимо вдоволятися переводами українських істориків, виданими для зовсім інших обставин, з увагою на зовсім іншу публику (наприклад російську).

Те саме треба віднести й до ґеоґрафії. Не можна нам послуговатися перекладом ґеоґрафії проф. Степана Рудницького, котра була писана для німецької публики й котра між іншим була підтвердженням арґументу ворогів, що, мовляв, український рух піддержуваний Німеччиною.

Наукою, котра мусить з часом набрати великого значіння спеціяльно для української іміґрації в Америці, зацікавленій в долі України, є економія. Коли американські ґазети подають у своїх економічних оглядах про економію України, то це вказує на вагу торговельних зносин.

Справу навчання української мови полишаю для осібної точки нашої програми.

Література й мистецтво.

На деяких полях артистичної діяльности наша іміґрація проявляла була в своїй молодості обіцюючі осяги. Тепер і на цих ділянках видно деякий застій. Туди треба зачислити поезію, оповідання, повісти. Деякі старі поети вже давно померли, деякі замовкли зовсім, а інші пишуть дуже мало. Деякі з них збираються видавати свої збірки, немовби хотіли покласти нагробник на свою діяльність... Літературних діячів у тіснім значінню слова, ні по українськи ні по анґлійськи, тепер просто нема. Інколи вирине з молодих якийсь поет або автор оповідань, і пропаде. З молодих і обіцюючих поетів і посток багато закинуло зовсім писати.

Через це, що в Америці не твориться на цьому полі нічого більше тривалого чи вартісного, приходиться для зображення духового життя українського народу послуговатися знову творами старого краю, які часто, як наукові твори писані під впливом обставин, інакших від обставин, які розуміє й знає читач в Америці. Лише найбільші твори нашої літератури мають універсальну вартість. Сподіваємося, що таким твором покажеться поема Івана Франка **Мойсей,** котрої анґлійський перевід Володимира Семенини якраз тепер видає Обєднання.

Дещо краще стоїть справа з малярством і рисунком. Маємо тут кілька підростаючих сил: за останній рік відзначився Володимир Дідур у Ню Йорку та Роман Мараз у Клівленді. Амброзій Паливода попав у Голівуд, а Бервінчак ще далі працює то в Пенсилвенії, то в Бруклині. Працюють далі на цьому полі: Петро Захарчук, Олена Ґеб, Марія Нагірня, та уроженець України, Іван Кучмак. Я не згадую вже Олександра Архипенка, котрого артистична творчість і велике ймення в артистичнім світі зробили українцям в Америці велику прислугу.

Українських артистів є вже стільки, що можуть відкликнутися численно на всякий конкурс та можуть виступати як зорґанізована ґрупа..

Плястичні артисти можуть орґанізуватися всі, без огляду на те, чи родилися в Україні, чи в Америці. Артистам слова це трудніше. Через це відай літературою справа представляється гірше: старе покоління, що колись так гарно заповідалося, знемагається вже артистично, а молоде покоління ще не знайшло ні доріг, ні цілей.

(Докінчення буде).

МОВЧАТИ, ЧИ ПРИГАДУВАТИ?

„Хто й що пхає інтеліґентних людей на протестних вічах супроти Польщі виголошувати промови проти чехів і словаків? Супроти держави, яка є вже нашою, бо правну третину її складає самоуправна Карпатська Україна? Чому це й досі декого вабить слава тієї істоти, що копала мертвого льва? Чому вичитується колишній владі ЧСР в той час, коли треба виказати сучасні насильства Польщі?"

Ось так пише п. Н. Григориїв („Народна Воля", ч. 144), що то прибув з Праги до Злучених Держав, дає тут відчити, творить якусь „консолідацію" і бере собі за завдання виправдувати протиукраїнську політику тієї празької влади, яка була в руках таких соціялістів як бувший президент Бенеш. Не може п. Григориїв стерпіти, щоб говорити про цю справу на українських вічах. Бо ніби пора говорити про насильства Польщі!

Українська іміґрація завжди постійно розкривала й далі розкриває насильства Польщі. Та це не було її ніколи перешкодою у розкриванні й такої протиукраїнської політики, яку вели такі провідні соціялісти і „демократи" як п. Бенеш. Ми нераз чіпали того „льва" за ту політику, коли був при владі. А згадуємо тепер не так за нього, а за те, що по нім ще лишилося. Бо не могло статися таке чудо, щоб Чехо-словаччина стала тепер відразу цілком інакшою. Як знаємо, вона має далі ще багато „старорежімців". А коли ми про це тут згадуємо, то робимо те саме, що робить наш нарід тепер і на Карпатській Україні. **Ми беремо науку звідтам, від людей, що Карпатську Україну будують,** що підготовляють підстави до нового чесько - українського життя. Такі як п. Григориїв не „копали" своїх „соціялістичних" львів передше, і можуть спокійно далі їх виправдувати. Можуть свою „вірну" службу далі повнити. А ми покищо ще далі говоритимемо про те, про що ми й давно говорили, а чого не збуває мовчанкою і Карпатська Україна, бо ще й тепер не може вона себе розбудувати через тих, яких насадили режіми Масарика і Бенеша. А за режім таки мусять відповідати Масарики і Бенеші, бож вони були будівничими давньої Чехословаччини, її ідеольоґами і найславнішими провідниками. Той їх режім ще не минувся. Їх вихованці, чи ті, що вони їх толерували, ще жиють і ще далі — нам шкодять. Бо ось що читаємо в „Новій Свободі" (Хуст 8-го грудня): „Попередній політичний режім полишив нам важку спадщину — велику скількість чеського урядництва, яке є чужим тілом в нашому народньому орґанізмі. Те урядництво 20 років провадило чехізацію, чим найбільше шкодило мирному співжиттю в республиці чехів, словаків та українців. Чеське урядництво настільки було зарозуміле на нашій прадідній землі, що погірдливо ставилося до нашого народу, до його мови, до його культури, — до його звичаїв. **Тут ми мали не отих чехів-передовиків, які розуміли наші народні стремління, але тупих шовіністів, які всюди насаджували своїх кумів та родаків і довели нашу країну до того, що навіть шкільними сторожами мусіли бути чехи".**

Ось таке пишуть тепер на Карпатській Україні. Та п. Григориїв не хоче, щоб ми про це згадували між нашим народом в Америці. Але ми будемо далі пригадувати, поки не пропаде слід по цім „соціялістичнім режімі". Покищо його дух ще живе.

Пише „Нова Свобода": „Чеські політики напротязі 20 років провадили протинародню політику господарську, культурну й соіяльну. Вони підпирали поперше себе, а потім мадярів, жидів та запроданців руссо-мадяронів". І це треба знати і памятати і тепер, пише „Нова Свобода", бо: „Таке урядництво в значній мірі зникло було з нашого краю, коли настала евакуація, але багато його полишилося ще і тепер на своїх посадах, що дуже шкодить співжиттю українського народу з іншими народами нашої федеративної держави. Очищення наших урядів від зарозумілих чужинців — це має бути найголовніше завдання влади Карпатської України".

Як бачимо, то головний творець „старого режіму" відійшов, але виконавці ще є. І про них треба говорити. І треба їхню руїнницьку роботу пригадувати так довго, поки вона цілком не зникне.

КРАЇНА РОЖАНОГО ОЛІЙКУ

Мандрівка по Болгарії.

Болгарія має трохи більше як шість міліонів населення. На це населення припадає 6,100 народніх шкіл і т. зв. проґімназій, себто нижчих ґімназій з трьома клясами. Тих проґімназій та вищих народніх шкіл є 1,200.

Це значить, що в Болгарії на кожних 1,000 душ припадає одна народня школа, а на кожних 5,000 душ одна нижча ґімназія (проґімназія). Не згадуючи вищих ґімназій та ріжних фахових і спеціяльних шкіл, яких також є чимало, треба зазначити, що крім десятка ріжних постійних хліборобських шкіл є в Болгарії 144 т. зв. „дополнітельних", себто доповняючих хліборобських шкіл.

Болгарія має 84 округи, себто на одну округу припадає по дві такі школи. Це зимові хліборобські школи. Це зимові хліборобські школи а рівночасно і школи домашнього господарства, без власних будинків, а поміщаються в якому небудь домі, винайнятому задля того. Ходить до тих шкіл і доросла сільська молодь, яка покінчила проґімназію і тут доповняє своє знання господарською практикою або практикою домашнього господарства. Ученики й учениці ходять до таких шкіл дві по черзі зими. Управителем школи є агроном, а до помочі має одну учительку домашнього господарства. Коли треба, школа має і більше учительських шкіл.

Така просвітня орґанізація виховує селянина-господаря, який дістає добре теоретичне та практичне підготування для свого звання. Такий селянин здібний до створення і ведення селянської кооперативи, він свідомий своїх обовязків, одначе і прав. Тому теж у Болгарії високо розвинена кооперація.

Міських і сільських кооператив є в Болгарії коло 7,000, так що на кожних 800 душ припадає по одній кооперативі. Коли взяти під увагу, що ще нема навіть 60 літ, як Болгарія визволилася з турецького ярма, мусимо признати, цей високий розвиток народньої освіти. Письменність і освіта це найкраща ґарантія для селянина, що його не зломить ніяка сила.

Одною з найважніших галузей болгарського промислу це дестиляція рожаного олійку.

Осередок „долини рож" є довкола Карлова. То старе й цікаве місто, що має коло 12 тисяч населення, а розложилося у стіп Старої Планіни або Балкану. Для нової Болгарії воно має велике значіння, бо це рідне місто великих болгарських борців Райка Поповича, Івана Богрова та Василя Левського, якого турки повісили, а якому вдячний нарід поставив памятник у середині рідного міста. Тут є і одна фабрика, себто дестилярня рожаного олійку. Є коло сім тисяч пород рож, одначе дуже мало таких, із яких можна робити олійок.

У Болгарії рожаний олійок роблять головно з двох пород рож: червоної, що в ботаніці зветься „роза дамасцена" і білої, що зветься „роза альба". Це скромні рожі, які в нас назвали би „простими", одначе відзначаються сильним запахом і багатством соку, який при помочі пари витягають із її пелюстків. Біла рожа має більше цвіття, а не вимагає вибагливої землі та підсоння. Зате її цвіти мають у собі менше ніжного етеричного олійку, який болгари зовуть „розово масло".

Навпаки червона рожа дає мало цвіття, зате має сильніший запах. Ці рожі потребують землі теплої, пісковатої й каменистої у затишних місцях. Саме такі умовини є у стіп Балкану, який захоронює рожі від північних вітрів. Там є цілі поля, засаджені рожами, наче яким виноградом. У фабриках олійку є кітли, в яких поміститься до 600 фунтів рожаного цвіття. Котел огрівається небезпосередньо водною парою. Щоби зробити два фунти олійку, треба 7,000 до 9,000 фунтів цвіття.

Болгарія гарна, одначе вбога країна. Два великі гірські пасма Стара Планін а й Родоп із склонами творять з Болгарії в більшості гористу країну. Хоч Болгарія така гориста має розмірно небагато лісів, а багато сивих, нагих верхів. Це наслідки довгого володіння турків у цій країні. По-перше, що взагалі не було ніякого лісового господарства, лише кожний рубав, де хотів, а подруге, що турки, як виловлювали болгарських повстанців, які скривалися по лісах, не жалували пустити з вогнем цілі гори, щоби вигнати їх із сховищ.

Багато ще турецьких слідів у Болгарії. Щоправда, Софія, Пловдив і Варна (гарна пристань над Чорним морем) усе це вже міста з европейською культурою. Софія робить враження не лише як середнеевропейське, але навіть як яке старо-німецьке місто.

Син.

Батько дає догану синові:

— Взагалі не розумію, як можна бути таким лінтюхом! Для мене праця — це приємність!

— Ого! А ви, тату, думаєте, що ми сотворені лише до приємностей?

Потішив.

Жінка: І не сором тобі! Рано приходиш до хати, а я цілу ніч не сплю через тебе...

Муж: Ну, серце, я також не спав цілу ніч...

ПОВІДОМЛЕННЯ

У СПРАВІ ВИСИЛКИ ОДЕЖІ ДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Подаємо до відома, що в наступному тижні висилаємо великий транспорт одежі й поживи (коло три вагони) до Карпатської України. Коли якась громада має уже зібрані, а ще не вислані річи, то просимо негайно їх переслати до домівки Українського Червоного Хреста, 149, 2 евеня, Ню Йорк, Н. Й. Бо щоб ті річи могли бути вислані зо згаданим транспортом, то вони мусять бути в домівці Червоного Хреста не пізніше як у вівторок рано, 3-го січня 1939 р.

Маючи на увазі, що в останніх днях зголосилися іще деякі громади, а зокрема багато поодиноких осіб, які бажали, щоб до них вислати трока по річи, Управа УЧХ повідомляє, що тих зголошень є так багато, що один трок, який Управа висилала по річи, не може всіх обслужити, а тому просимо конечно річи самим привезти, або вислати їх почтою.

Управа Українського Червоного Хреста ОДВУ.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЕМОНСТРАЦІЯ ЖАРТОМ.

Коли в Італії відбулися демонстрації за прилучення французьких кольоній в Африці до Італії, в Парижі влаштовано зовсім оригінальні проти-демонстрації. Люди демонстрували з таблицями, на котрих видніли написи:

„Ми хочемо Венеції!" „Ми хочемо Везувій!" „Віддайте Італію Корсиці!" „Віддайте Італію негусові!"

Жарт жартом, але такі річи в політиці не є зовсім неможливі. Були колись часи, що Венеція була васалькою Франції, а Везувій належав до Еспанії, а уроженець Корсики панував над Францією й великою частиною Італії.

Сказав один редактор-жартун на литовське домагання Вильни: „Я зате, щоби віддати Вильну назад Литві, а Литву назад Польщі". І хто може бути певним, що цього ще колись не буде?

МОНОПОЛЬ.

В англійській пресі розвелася довга дискусія між ґазетами лорда Бівербрука й „Манчестер Ґардіеном" за те, чи можливо англійському бавовняному промислові збільшити свою торговлю на 50 міліонів фунтів стерлінґів річно.

Лорд Бівербрук говорив наперед, що це можливо, коли англійський бавовняний промисл навчить людей у теплих краях британійської імперії носити більше бавовняних виробів. „Манчестер Ґардіен" каже, що ніхто в світі не навчить людей у теплих краях носити так багато більше теплого одіння, щоби з того англійські фабриканти бавовняного одіння мали 50 ліліонів фунтів стерлінґів більше річного приходу.

Відповідаючи на цей арґумент, лорд Бівербрук доказував, що це можна зробити, добувши для англійського бавовняного промислу монополь (виключні ринки). При тому назвав „Ґардіена" брехуном. Ґардіен відповів запитом: „Чи оборона монополю для нашого промислу вимагає говорити так гостро про свій монополь на правду?"

ЯК ГЕРОЙ, ТО ГЕРОЙ.

Англійський політик Лойд Джордж видав черговий том своїх споминів, у котрім говорить про останні роки війни й мирову конференцію.

Пише Лойд Джордж у тих споминах про те, яку то важку роботу він робив для британійської імперії й аліянтів та як це важко йому приходилося боротись проти свідомого и несвідомого саботажу з боку ріжних аліянтських політиків і полководців.

Сказав один критик про цей том споминів: „Я вже здавна знав, що Лойд Джордж виграв для Англії світову війну, але до прочитання цього тому я не знав, що Лойд Джордж виграв цю війну самий один..."

КНИЖКА ПРИЧИНА ДО РОЗВОДУ.

Один американець подався недавно по розвід від своєї жінки, по професії фільмової акторки, а за причину подав: Вона читає забагато, як на акторку пристало.

Це вказувало би, що навіть т Америці читання має свої межі.

Це певно був той американець, що, як йому приятель сказав, що він хотів йому купити книжку, але купив файку, сказав: „То добре! Книжку я вже маю!"

—Що тут так чути горівку?

—То я давав собі на хворий зуб...

—А здавна вас так бобить?

—Відколи я запамятав...

Жіноча дипльоматія.

—Олю, ти вже не гніваєшся з Оленкою?

—Ні, дорогенька, я перепросилася з нею, щоб довідатися, що Ірка оповідала перед Оленкою на мене!

НОВА ПАЦИФІКАЦІЯ

Редакція „Свободи" одержує раз-у-рза повно листів, надсиланих з краю до рідні в Америці, в яких повно вісток про те, що діється по наших селах, що тепер завалені польським військом. Є тепер тисячі селян тяжко побитих. Є сотки тяжко покалічених селянок, побитих польськими жандармами і жовнірами. Між іншим надіслав нам гром. М. Демко з Ютіка, Н. Й. письмо враз з протоколом, який списано в укр. греко-кат. декальним уряді в Самборі з о. Іваном Томашівським, завідателем парохії Брониця. Протокол списав о. Юліян Плешкевич. Він є списаний для ужитку Ординаріяту в Перемишлі, а розповідається в ньому про страшні злочини польських офіцирів, що відзивалися до священика такими словами, які є неможливо передати в американській пресі. Бо про побиття то вже й не говорити. Це тепер є звичайним явищем.

О. Томашівському звязали ноги, положили і сіли на нього й так почали бити, що побитий втратив цілковито притомність. При побиттю не дозволили нікому бути, а були тільки: капітан, поручник, три підофіцири і два рядові. До цього образу треба ще додати, що на приходство впав військовий відділ з 100 жовнірів і ограбили його з дробу, сіна, соломи, вівса і т. п.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНҐСТАВН, О.

Взірцеві річні збори.

В неділю, 18. грудня 1938, відбулися в нас взірцеві річні збори від. 274, У. Н. С.

Ці збори я осмілююсь назвати взірцевими, тому, бо вони відбулися на протязі не цілих півтори години. В годині пів до третьої пополудни розпочалися, а в четвертій вже було по зборах. Було поверх 50 членів. Секретар прочитав заклик Головного Уряду в справі річних зборів і всі старалися після цього заклику застосуватися. Справоздання фінансове і з діяльности уряду принято з признанням урядові а дальше, без дискусій потверджено той самий уряд на рік 1939, з виїмком касієра, який дав оправдуючі причини, що не приняв уряду. Слід занотувати, що перепроваджував зборами п. Я. Петричкович дуже тактовно і розумно, тому й збори випали взірцево.

о. С. Мусійчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНҐСТАВН, О.

У допомогу Карпатській Україні.

В кожнім місті творяться комітети для збірки грошей і одінь для висилки на Карпатську Україну.

І в нашому місті на вічу протестаційнім 11. грудня ц. р. близько тисяча присутніх заявилася за таку поміч. Всі одноголосно згодилися, щоб Комітет переведення віча занявся дальшою акцією, то є збірками гроша і одягів на поміч Карпатській Україні.

Комітетом є президія відділів ОДВУ і МУН, в яких руках було переведення віча. До цього комітету треба громадянам звертатись зо своїми дальшими жертвами. Карпатській Україні треба помочи. Треба слати туди що можливе: старе одіння, свити, черевики, а головно гроші. Тож, хто ще досі не зложив нічого, або зложив замало, складайте тепер!

Даваймо тепер, коли на це час, коли світ про нас говорить і жде нашого голосу в справі відбудови нашої держави. Жертви передаваймо до Комітету: **Іван Доровський 521 В. Рейен вул., або до парохіяльного дому укр. греко-кат. громади і Максим Оленич 319 Рендольф вул., або до парохіяльного дому укр. прав. громади на Стілтоні.**

о. Степан Мусійчук.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФ.

Доклад про Україну в Американській школі.

Дня 1. грудня б. р. в місцевій Мануал Арт Гай Скул п. Ф. Луців, учитель української школи, дав два відчити про українську справу. На той відчит запросив прелеґента американський учитель журналістики п. С. Маківер, що чув подібні доклади в університеті. Йому ходило, щоб молоді американські студенти побачили білі плями українських крайових часописів. В тій цили промовець спровадив поважне число сконфіскованих ґазет. Були тут числа „Нового Часу"; „Діла", „Нашого Прапору", та „Комаря". Молоді студенти журналістики ніколи не забудуть тих білих плям, а тимсамим добре собі запамятають, що таке цензура, як хто і чому її уживають. Треба було бачити, як пильно вони приглядалися усьому, як дбайливо перевертали білі листки ґазети і як докладно випивували бесідника про край, „що так винищує пресу". Глибоко доторкнула їх вістка, що навіть жарти — (фонес) конфіскується — бо бачили два числа „Комаря", що світили пусткою на кількох сторінках.

Щоб молоді слухачі добре зрозуміли суть справи, промовець переповів присутнім історію краю, сказав їм про „українську народню меншість" — і взагалі навязав свою бесіду до найновіших подій на українських землях під усіма заборами.

Другий з черги відчит дано в клясі, що студіює політичні події. Підчас коли студенти оглядали нашу „блу" пресу, промовець зясував політичні події, звертаючи особливу увагу на повстання Карпатської України та на ту боротьбу, яку веде ввесь український нарід за відродження української соборної держави. Важніші пункти з тих бесід були подані в шкільній ґазеті.

Л. Федорович.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВШАНУЙМО ГІДНО ПАМЯТЬ ОЛЬГИ БАСАРАБ.

Надходячий рік буде роком 15-тої річниці, коли то в тюремних казаматах у Львові ляцькі посіпаки закатували 12. лютого 1924 року Ольгу (з Левицьких) Басараб.

Є нашим обовязком, а тим більше є обовязком жіноцтва і дівоцтва, віддати цього року честь цій нашій Героїні і Мучениці. Вже від тепер треба до цього належно підготовлятись.

Кожного року обходиться торжественно дні памяти Басараб, але цього року такі жалібні академії повинні бути ще торжественніші. В них повинні взяти участь всі громади і всі українці.

Молода господиня.

—Ромку, купи ще кілька лапок на миші.

—Як? Таж того тижня я купив тобі аж чотири лапки.

—Так, але в кожній є вже миш...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Помер свідомий громадянин.

Дня 22 листопаду ц. р. у Перт Амбою по короткій недузі зійшов із цього світу довголітній член тов. Зап. Січ, від. 155 У. Н. Союзу, Йосиф Голіновський. Покійний родився в селі Дрогоєві, пов. Перемишль, Зах. Україна. Був членом У. Н. Союзу від 1912 р. В тов. Зап. Січ займав ріжні уряди за останні роки. Покійний був веселої вдачі, товариський, за що його всі любили. Та невблаганий косар підкосив корінь його життя ще в не дуже старім віці, бо заледви у 45-му році життя мусів попрощатися зо своєю дорогою дружиною Марією, сином Володимиром і донькою Софією. Мусів попрощатися з товаришами тов. Зап. Січ та з іншими товаришами долі і недолі. Нехай земля у прибраній батьківщині буде йому пером. А що покійний був щирим українцем і патріотом, то замісць вінця на його могилу товариші і приятелі зложили свої жертви на фонд Карпатської України.

Жертвували: П. Прус $1.50; по $1: Д. Вовк, О. Білецький, Т. Пізнак, П. Щуцький; І. Благий 75 ц.; по 50 ц.: Г. Ґеба, І. Горбусь, В. Попаца, А. Яричевський, Н. Марків, В. Дриганич, І. Чижик, І. Гадек, Ґ. Терефенко, П. Макар, І. Ваверчак; по 30 ц.: В. Телішевський, Л. Циктор; по 25 ц.: І. Чабрак, І. Фелинишин, І. Космина, М. Шнира, М. Лопушанський, І. Ґурняк, М. Чумер, М. Ґурняк, Н. Яремчак, М. Баралецький П. Будняк, І. Петрінка, А. Василик, І. Ґелета, Я. Дякун; решта дрібні датки. Разом $16.60.

Т. Пізнак.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На Карпатську Україну.

Комітет протестаційного віча, котре відбулося 19 листопаду ц. р. в У. Н. Домі при вул. Мартін заходами Центрального Комітету місцевих національних товариств і парохій з Дітройту, Гемтремку й околиці, вислав через Обєднання $250 з призначенням: $200 на Карпатську Україну і $50 на інвалідів. У тій сумі є $24.51, що прийшли з Листопадового Свята, яке відбулося 6 листопаду в Народнім Домі. Другу посилку вишлеться тоді, коли поодинокі особи і товариства зложать ті гроші, що їх деклярували.

Касієр Комітету отримав з віча $261.85, з Листопадового Свята чистий дохід $24.51 Разом $286.36. Розходу було $21.94. По висилці $250 до Обєднання лишається в касієра до 1 грудня ц. р. $14.42.

Зложили по $25: Т-во ім. Шашкевича, від. 94 У. Н. С.; Союз Українок, від. 26 в Гемтремк; по $10: Українські Ветерани, Укр. Демок. Клюб в Гемтремку, Союз Українок від. 5 в Дітройті, ОДВУ ч. 4., Укр. Нар. Громада в Н. Дітройті; дівчата на вечерку Союзу Українок $6.10; по $5: У. Ч. Х. ОДВУ ч. 16. Союз Українок ім. Лесі Українки ч. 37. Поодинокі особи жертвували: Семен Берладин $25; Катерина Кардаш $6; по $5: Н. Кузик, М. Кулинич, д-р І. Грибик; А. Сокоровський $3; по $2: М. Стельмах, Т. Гаврилюк, І. Родовий, Й. Біловус; по $1: С. Лисак, В. Шимків, Н. Семин, Т. Торський, Е. Кохній, В. Лишньовський, Т. Солодкий; меншими датками $81.75. З дальшими жертвами на Карпатську Україну голоситись на адресу касієра.

Петро Кізил, касієр,
6415 Perkins, Detroit, Mich.

РОМ, Н. Й.

З весільної забави на визвольну боротьбу.

Дня 12 листопаду ц. р. відбулося в місцевій укр. прав. церкві вінчання члена У. Н. Союзу, Володимира Виха, з панною Марією Щербай. У часі весільної гостини, що відбулася в У. Н. Домі, приявні гості не забули про визвольні змагання братів в старім краю. Гром. Фалінський забрав голос і попросив гостей про жертву на визвольну боротьбу. Збіркою занявся гром. Фалінський. Зложили по $1: С. Бих, А. Кендзерська, Л. Щербан, М. Фалінський; Розумовський 50 ц.; по 25 ц.: В. Бих, М. Сеси; дрібними $1. Разом $6.50, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

О. Г.

ЛЮДСЬКА СЛИНА І БАКТЕРІЇ.

Людська слина має між іншим ту прикмету, що затримує розвиток хороботворчих бактерій, а деякі навіть забиває. Деякі вчені зайнялися дослідами над причиною такої дезинфекційної сили людської слини. Показалося, що тим чинником людської слини, що шкодить бактеріям, є сірко-ціянові сполуки, що знаходяться у слині. Лікарі переводили досліди в той спосіб, що мішали бактерії туберкульози (сухіт) т. зв. палочки Коха зо слиною і для контролі з фізіольоґічною рідиною, себто з 9 проц. розчином кухонної соли. У висліді палочки сухіт, уміщені в розчині соли, буйно розмножувались, а змішані зо слиною не розмножувалися, або розмножувалися тільки дуже слабо. Інші досліди перевели на морських свинках. Морські свинки є улюбленими досвідними тваринами дослідників, бо вони своєю реакцією на всякі зовнішні чинники дуже пригадують людину. Одній ґрупі свинок вворскнули сухітничі заразні, змішані з людською слиною, другим такі самі заразні, змішані з розчином соли. Перша ґрупа не занедужала на туберкульозу, у другій майже в усіх тварин появилися сухітничі зміни.

Дослідники ствердили далі, що згаданий бактеріовбивчий чинник є субстанцією опірною на діяння високої теплоти, бо навіть коли підогріти слину до 80° Ц, він не нищиться. Ці сірко-ціянові хемічні сполуки, що так шкодять хороботворчим бактеріям, головно палочкам туберкульози, знаходяться в людській слині в одній сотій проценту. Щоб напевно ствердити, що саме сірково-ціянові сполуки шкодять бактеріям, дослідники діяли на бактерії односотнопроцентовим розчином сірко-ціянків. Показалося, що по 24 годинах діяння тих розчинів на бактерії вони ослабили в рості та розмножуванні таксамо, як по діянні людської слини.

Коли професор жениться.

Учений професор оженився зо своєю асистенткою. Другого ранку будиться і бачить, що вона спить коло нього. Професор забув про шлюб і кричить:

— Панно Петрович, бійтеся Бога, а ви що тут робите?

АННА І РОЗА ПАЛАМАРУК,
УЧЕНИЦІ ШКОЛИ ТЕОФІЛЯ ОЛЬШАНСЬКОГО,
(1658 BROADWAY. TEL.: CO 5-9427)
які виступлять в **Мангатан Сентер**, 34 вул. і 8. Евеня, дня 26. січня 1939 року у виставі під наголовком:
„УКРАЇНСЬКА НІЧ"
привю Світової Вистави.

UFS

ХОВЗАНКА НА СОЛІ.

Великі горби салі коло Сан Дієго, в Каліфорнії, підсунули цим дівчатам думку ховзатися на них на лещетах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Українська Січ, від. 170., відбудуться в понеділок, 2. січня 1939., в годині 3. по обіді, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На ті збори обовязком є кожного відділового урядника і члена прибути. Просимо молодих членів, котрі не приходять на товариські місячні збори, щоби принаймні прийшли на річні збори, на котрих буде правильно зданий звіт відділового уряду і контрольної комісії ц діяльности за минулий рік. Рівнож буде вибір нового відділового уряду на 1939. рік. Такими зборами повинні зацікавитись молоді члени й прислухатись річним нарадам та о черзі занимати місця в відділовім уряді. Довгуючі члени повинні вирівняти свій довг до У. Н. С. і до Тов. Січи, бо в противнім разі такі члени будуть суспендовані. Рівнож повідомляється, що по мітінгу відбудеться товариська забава на закінчення старого року, а для доброї праці в наступнім році. Прошу привести своїх знайомих на ті збори, щоби можна їх вписати в члени У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Дарахівщина, від. 275. відбудуться в суботу, 31. грудня, точно в 7. годині вечором, в церковній гали, Ґрін і Сусекс ул. Конечність кожного члена й членниці явитись на тих зборах. Хотяй раз на рік прийти та побачити і послухати, яке буде справоздання урядників та контрольної комісії. Неявившийся член чи членниця на річних зборах заплатить кару після ухвали. Обовязком довгуючих членів є прийти й вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть безпроволочно суспендовані. — Михайло Гречин, предс.; Софрон Рибак, рек. секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Річний мітінг Товариства Запорозька Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 1. січня 1939., на латинський Новий Рік, в годині 1. пополудні, в галі церковній. Справоздання уряду і контролі та вибір уряду на 1939. рік. Довгуючі члени, старайтесь сповнити свої вкладки перед мітінгом. Будеться принимати нових членів без вступного і лікарської оплати. — І. Гінда, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Перші цьогорічні збори Тов. Мир, від. 368., відбудуться в неділю, 1. січня, в 1. годині, в гали при Блекстон ул. Проситься всіх членів прийти на означений час і привести нових членів. Уряд на 1939. рік такий: П. Куцарський, предс.; І. Василишин, заст.; М. Пророчок, кас.; Г. Гайковий, заст.; І. Пригода, секр.; М. Познанський, заст.; М. Познанський, надз. хорих; П. Герман, дверник.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Річні збори Бр. св. Володимира, від. 65., відбудуться в понеділок, 2. січня, в салі парохіяльній при South St., в годині 2. пополудні. Проситься всіх членів прибути на збори та вислухати справоздання уряду за 1938. рік. Також є інші дуже важні справи, котрі мають бути полагоджені, та вибір уряду на 1939. рік. — Яків Красновський, предс.; Григорій Налепа, кас.; Андрій Смит, фін. секр.

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ. Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267., відбудуться в суботу, 31. грудня, в годині 7:30 ввечір, в домі І. Агреста. Буде справоздання уряду, контр. комісії, читання товариського статуту і поправлення його, як також вибір уряду на 1939. рік. Обовязком кожного члена, місцевого і позамісцевого, є бути на цих зборах. Неявившийся член підлягає карі, приписаній статутом. — К. Дідух, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Річні збори Сестрицтва ім. Ольги Басарабової, від. 47., відбудуться в неділю, 1. січня, в 2. годині. Проситься всіх членкиць прийти на ті збори, бо буде справоздання урядників і контрольорів з цілого року і буде вибір урядників на 1939. рік. — Катерина Явна, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Річні збори Тов. Рогатинщина, від. 396., відкликано з дня 24. грудня 1938. року на 1. січня 1939. року. Збори відбудуться в домі Пера Бекіш, 2114 Tystyn St., в 2. годині пополудні. Напоминається всіх членів, щоби прибули на збори. — Уряд.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Річні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в суботу, 31. грудня, в годині 5. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком кожного члена є прийти начас. Буде вибір нового уряду на 1939. рік і інші важні справи. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неприявний член буде караний. — С. Шевчук, предс.; П. Тиняк, кас.; Петро Черкас, секр.

ПРОКЛІН ЧАРІВНИКА І НАГЛА СМЕРТЬ СУДДІ.

В місті Істкорт у Полудневій Африці відбувалася розправа проти старого чарівника за вбивство старого зулюса, щоб з части його тіла приладити лікарство. На розправі зізнавали як свідки кілька европейців і безліч чорних. Перед присудом суддя виголосив до зулюсів промову, переконуючи їх, що лікарства з людського тіла зовсім не помагають. Вкінці суддя звернувся до підсудного з запитом, чи хоче скористати з останнього слова і сказати ще щонебудь. Так, — відповів чарівник — маю одно бажання: щоб такий несправедливий суддя, як ти, якнайшвидше помер. Суд узяв під увагу бажання чарівника, бо виміряв йому гостру кару. Підчас відчитування присуду суддя нагло поблід і зімлів. Тому розправу відложено, бо суддя не міг відчитати присуду. Негайно прийшов лікар і ствердив, що суддя занедужав внаслідок інтенсивної праці. По кількох годинах суддя почувався краще, але не пішов додому, лише до шпиталю, де несподівано помер до 24 годин. Причини його смерти не вдалося ствердити. Зулюси напевно будуть вірити, що суддя помер внаслідок проклятгя чарівника.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(95)

В найкритичніших хвилях в Тарзана все пробуджувався великий інстинкт самооборони і він робив тоді такі речі, про які передтим і не думав. А ті речі були звичайно відважні і вели його до успіху. І тепер, в останній хвилині його життя, почав діяти в нього цей інстинкт. Тарзан присів нагло на ногах, немов хотячи скочити вгору. Дикуни наставили списи.

Та Тарзан, замісць вгору, скочив на спід плятформи. Дикуни здивувались, а далі розсміялись. Вони знали, що внизу ціла хмара дикунів і вони не дадуть йому втекти. Але Тарзан не думав далі втікати. Він почав немов вивірка перескакувати з одного балька на другий, уникаючи списів, що спадали на нього зо всіх сторін.

Дикуни не дуже тим журились. Вони навіть раділи, бо в тім вони бачили його слабість. Він справді виглядав немов звірина, схоплена в лапку. В долині дикуни насторожились, щоб схопити його, як лиш його нога діткне землі. Тарзан тимчасом думав, що далі робити. А радше він уникав небезпеки, поки його природний інстинкт не підкаже йому, що робити?

Нагло він вискочив назад на плятформу, але в тім місці, де стояв дикун з ножем, готовий кожної хвилини перетяти шнурок з дошкою. Дикун підняв ножа і намірився до Тарзана. Тарзан схопив його за руку. Між Тарзаном і дикуном вивязалася коротка боротьба. Решта дикунів ще не очунялась і не зорієнтувалась в положенні, тільки на це дивилась.